

sa

Sektorske_analize

lipanj 2024. _ broj 114 _ godina 13 ISSN: 1848-8986

ekonomski
institut,
zagreb

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

Telekomunikacije

Autorica Ljiljana Božić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Ukupni odlazni promet operatora telefonskih usluga u pokretnoj mreži na kraju prošle godine povećan je u usporedbi s istim razdobljem 2022. godine, i to za 3,3 posto.

_10 Digitalizacija i razvoj tržišta

Prema podacima o korištenju interneta među populacijom građana u dobi od 16 do 74 godine, Hrvatska još uvijek zaostaje za prosjekom Europske unije.

_14 Vodeća trgovačka društva

Na popisu deset vodećih poduzeća u sektoru telekomunikacija po ukupnom prihodu ostvarenom 2022. godine našla su se dva nova poduzeća: Roaming Networks d.o.o. i Roaming Networks Beograd.

_18 Zaključak i očekivanja

Prema prvim podacima o poslovanju u 2023. godini, telekom operatori ostvarili su dobre rezultate. Podaci o poslovanju vodećih trgovačkih društava pokazuju uglavnom vrlo dobra ostvarenja i pozitivne poslovne rezultate s iznimkom Iskon Interneta koji je ove godine u travnju prestao poslovati kao samostalan subjekt i pripojen Hrvatskom Telekomu.

Ova publikacija izrađena je u sklopu aktivnosti "Popularizacija znanosti kroz publikaciju Sektorske analize" u Ekonomskom institutu, Zagreb te sufinancirana sredstvima iz **Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. – NextGenerationEU.**

Glavni sektorski pokazatelji

Podaci Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM) za četvrto tromjesečje 2023. godine pokazuju da je korištenje telefonskih usluga u nepokretnoj mreži i dalje u padu. Ukupan broj priključaka u nepokretnoj mreži u navedenom je razdoblju bio 2,5 posto manji nego u istom razdoblju 2022. godine. Uz to, ukupni odlazni promet operatora u nepokretnoj mreži u zadnjem tromjesečju 2023. smanjen je na međugodišnjoj razini za čak 12,7 posto. Prema podacima iz istog izvora, na kraju prošle godine je bilo 1.115.144 korisnika javno dostupne telefonske usluge u nepokretnoj mreži, što je 2,21 posto manje u odnosu na kraj 2022. godine. Najveće smanjenje broja korisnika zabilježeno je u kategoriji korisnika samostalne telefonske usluge u nepokretnoj mreži, čak 12,16 posto na međugodišnjoj razini. Njih je ujedno najmanje u odnosu na broj korisnika različitih paketa usluga. S druge strane, broj korisnika telefonskih usluga u nepokretnoj mreži u 4D paketima jedini je zabilježio rast u četvrtom tromjesečju 2023. godine, i to od 3,64 posto u odnosu na isto razdoblje 2022.

Tablica 1.
Nepokretna i pokretna komunikacijska mreža u četvrtom tromjesečju 2023. godine

Izvor: HAKOM.

	Nepokretna mreža	Pokretna mreža
Broj korisnika	1.115.144	4.562.734
Odlazni promet (u min.)	257.158.542	2.727.060.629
Ukupni prihodi (u eurima)	31.489.501	152.235.051
Indeks potrošačkih cijena (prosinac 2023. / prosinac 2022.)	100,0	103,0

Ukupni odlazni promet operatora telefonske usluge u nepokretnoj mreži u zadnja tri mjeseca 2023. godine bio je 12,7 posto manji nego u istom razdoblju 2022. godine. U navedenom se razdoblju u nepokretnoj mreži razgovaralo ukupno 257.158.542 minute. Kao što je i za očekivati s obzirom na smanjenje broja korisnika kao i manji promet, ukupni prihod od telefonske usluge u nepokretnoj mreži u četvrtom tromjesečju 2023. bio je na međugodišnjoj razini manji za 1,61 posto i iznosio je 31.489.501 euro.

“Broj privatnih korisnika s pretplatničkim odnosom na kraju 2023. povećan je za 6,97 posto u usporedbi s istim razdobljem 2022.

Za razliku od nepokretne mreže, u pokretnoj su mreži na kraju prošle godine ostvareni pozitivni trendovi. Broj korisnika tako je na kraju prošle godine bio 1,84 posto veći nego u istom razdoblju 2022. godine. Privatni korisnici činili su 81,8 posto svih korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži i njihov se broj povećao za 1,31 posto na međugodišnjoj razini. Treba napomenuti da je broj privatnih korisnika s pretplatničkim odnosom na kraju 2023. povećan za 6,97 posto u usporedbi s istim razdobljem 2022. godine. U isto vrijeme, broj privatnih korisnika bez pretplatničkog odnosa smanjen je na međugodišnjoj razini za 5,95 posto. Što se tiče poslovnih korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži, njihov je broj u zadnjem tromjesečju prošle godine povećan u odnosu na isto razdoblje 2022. za 4,29 posto. Gustoća korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži u navedenom je razdoblju bila 117,84 posto, što je 1,84 posto više nego u četvrtom tromjesečju 2022.

Najveći tržišni udio u pružanju telefonskih usluga u pokretnoj mreži na kraju 2023. godine i dalje je imao Hrvatski Telekom. U navedenom je razdoblju usluge Hrvatskog Telekoma u pokretnoj mreži koristilo 44,1 posto korisnika, što je tek 0,7 postotnih bodova manje nego u isto vrijeme 2022. godine. Slijedi ga A1 Hrvatska s udjelom od 35,5 posto korisnika. Tržišni udio Telemacha u četvrtom tromjesečju 2023. bio je 20,4 posto, odnosno 0,6 postotnih bodova veći nego u istom razdoblju 2022. godine.

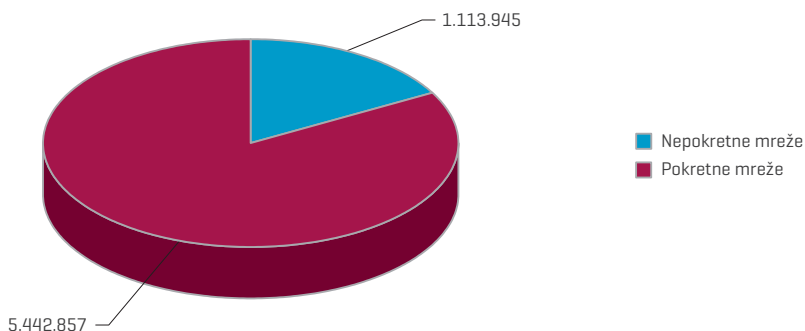
Ukupni odlazni promet operatora telefonskih usluga u pokretnoj mreži na kraju prošle godine povećan je u usporedbi s istim razdobljem 2022. godine, i to za 3,3 posto. Značajno je povećano i trajanje poziva stranaca u *roamingu* u nacionalnim mrežama. U četvrtom tromjesečju prošle godine trajanje tih poziva bilo je čak 36,19 posto dulje nego u istom razdoblju 2022. U tom je razdoblju za 7,89 posto smanjeno trajanje poziva vlastitih korisnika u *roamingu* u međunarodnim mrežama. Na kraju prošle godine također je zabilježeno smanjenje broja poslanih SMS poruka od 13,35 posto na međugodišnjoj razini.

Povećanje broja korisnika kao i odlaznog prometa u pokretnoj je mreži dovelo i do povećanja prihoda od telefonske usluge u pokretnoj mreži u četvrtom tromjesečju 2023. godine. U navedenom su razdoblju operatori od telefonskih usluga u pokretnoj mreži ostvarili ukupno 152.235.051 euro prihoda, što je povećanje od 8,96 posto na međugodišnjoj razini. To je povećanje posljedica povećanja maloprodajnog prihoda koji ima čak 89,07 posto udjela u ukupnom prihodu od telefonskih usluga u pokretnoj mreži. Povećanje maloprodajnog prihoda u četvrtom tromjesečju 2023. na međugodišnjoj razini iznosilo je 15,46 posto.

UKUPNO JE NA KRAJU 2023. GODINE BILO 6.556.802 PRIKLJUČAKA ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA INTERNETU.

Slika 1.
Broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu u 2023. godini

Izvor: HAKOM.

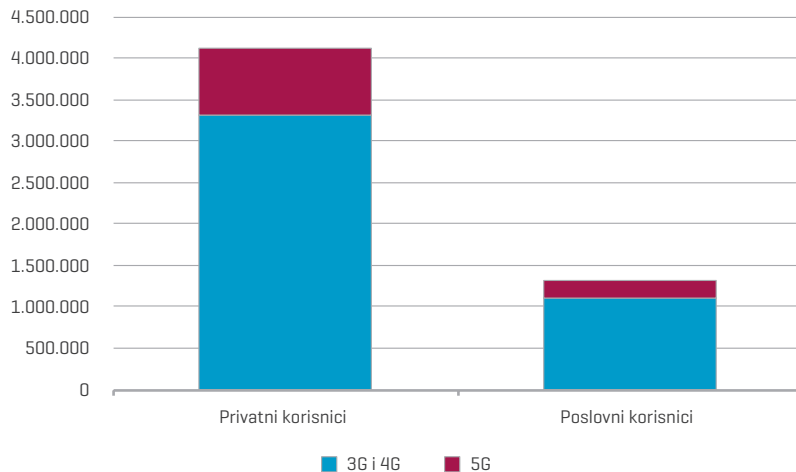

Kraj prošle godine obilježilo je i povećanje broja priključaka širokopojasnog pristupa internetu. Ukupno je na kraju 2023. godine bilo 6.556.802 priključaka širokopojasnog pristupa internetu, što je 6,12 posto više nego u istom razdoblju godinu ranije. Na kraju prošle godine bilo je ukupno 1.113.945 priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem nepokretnih mreža. Povećanje je to od 2,98 posto u usporedbi s istim razdobljem 2022. godine. Veći dio, odnosno 83,03 posto ukupnog broja priključaka odnosi se na priključke putem pokretnih mreža. Njihov je broj u četvrtom tromjesečju prošle godine povećan za 6,79 posto.

Treba napomenuti kako je još uvijek najveći udio privatnih korisnika koji internetu pristupaju putem 3G i 4G mreže, ali i da je njihov broj na međugodišnjoj razini smanjen, dok je broj privatnih korisnika koji internetu pristupaju putem 5G mreže izrazito veći. Naime, prema podacima HAKOM-a, u četvrtom tromjesečju 2023. bilo je 3.307.436 privatnih korisnika koji internetu pristupaju putem 3G i 4G mreže, što je smanjenje od 7,01 posto na međugodišnjoj razini. U isto vrijeme, privatnih korisnika širokopojasnog pristupa internetu putem 5G mreže bilo je tek 817.762, ali čak 143,19 posto više nego u istom razdoblju 2022. godine.

Slika 2.
Broj priključaka širokopojasnog pristupa internetu putem pokretnih mreža u četvrtom tromjesečju 2023. godine

Izvor: HAKOM.

“Podatkovni promet u nepokretnim mrežama u četvrtom tromjesečju 2023. godine u odnosu na isto tromjesečje 2022. povećan je za 28,26 posto.

Povećanje broja korisnika širokopojasnog pristupa internetu koji koriste 5G mrežu prisutno je i u segmentu poslovnih korisnika. Njih je na kraju prošle godine bilo 210.622, odnosno 125,07 posto više nego na kraju 2022. godine. Broj poslovnih korisnika širokopojasnog pristupa internetu putem 3G i 4G mreže na međugodišnjoj je razini smanjen za 0,28 posto. Tako je prošla godina završena s ukupno 1.107.037 poslovnih korisnika širokopojasnog pristupa internetu putem 3G i 4G mreže.

Na kraju prošle godine zabilježeno je i povećanje internetskog prometa, i to za 26,63 posto na međugodišnjoj razini. Podatkovni promet u nepokretnim mrežama u četvrtom tromjesečju 2023. godine u odnosu na isto tromjesečje 2022. povećan je za 28,26 posto. Povećanje podatkovnog prometa u pokretnim mrežama u istom je razdoblju iznosilo 22,63 posto. Inače, putem nepokretnih mreža ostvareno je 71,93 posto ukupnog podatkovnog prometa u četvrtom tromjesečju 2023.

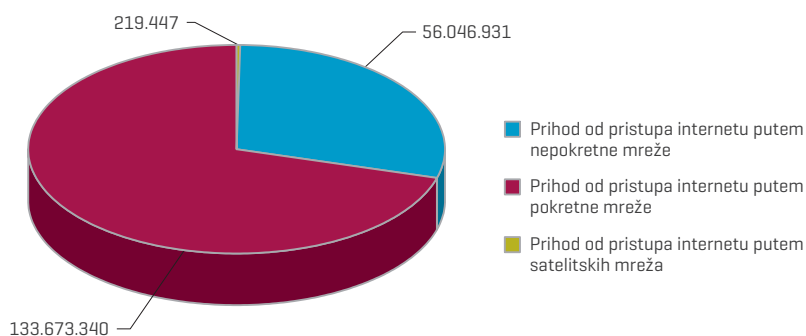
“Putem nepokretnih mreža ostvareno je 71,93 posto ukupnog podatkovnog prometa u četvrtom tromjesečju 2023.

Očekivano, uslijed povećanja broja korisnika i podatkovnog prometa u četvrtom tromjesečju 2023. došlo je i do povećanja ukupnog prihoda od usluga pristupa internetu. Konkretno, u tom je razdoblju ostvareno ukupno 189.939.718 eura prihoda od pristupa internetu. Povećanje je to od 9,77 posto na međugodišnjoj razini. Najveći dio ovog prihoda, čak 70,38 posto, generiran je od pristupa internetu putem pokretne mreže. U četvrtom tromjesečju 2023. godine ostvareno je 133.673.340 eura upravo od pristupa internetu putem pokretne mreže. U odnosu na isto razdoblje 2022. godine, povećanje je iznosilo 11,30 posto. Iako imaju najmanji udio u strukturi prihoda od usluga pristupa internetu, prihodi od pristupa putem satelitskih veza ostvarili su povećanje na međugodišnjoj razini od čak 294,51 posto. Oni su iznosili 219.447 eura, što je tek 0,12 posto ukupnih prihoda od pristupa internetu u zadnjem tromjesečju 2023. godine.

PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH U SEKTORU TELEKOMUNIKACIJA U 2023. GODINI BIO JE 9.394.

Slika 3.
Prihod od usluga pristupa internetu u četvrtom tromjesečju 2023. godine, u eurima

Izvor: HAKOM.

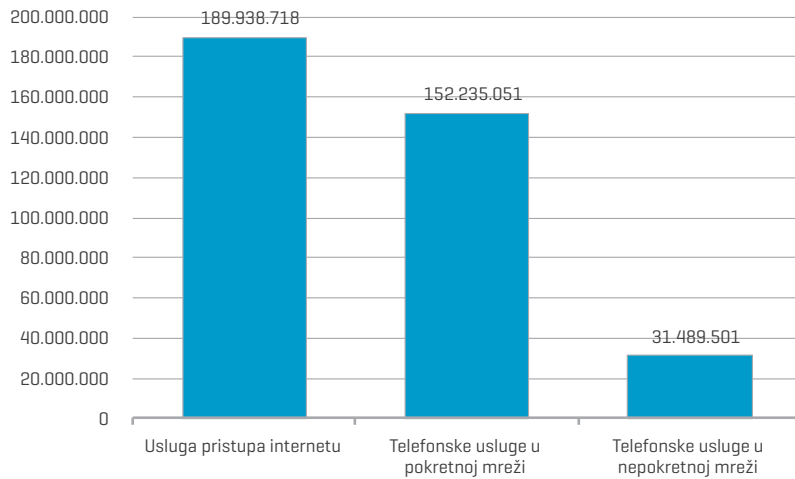
Na slici 4 dana je usporedba ukupnih prihoda ostvarenih krajem prošle godine od pružanja usluga pristupa internetu, te telefonskih usluga u pokretnoj i nepokretnoj mreži. Iz tih je podataka razvidno koliko su telefonske usluge u nepokretnoj mreži za sektor telekomunikacija manje značajan izvor prihoda. Uz to, kako je već napomenuto, ukupni prihod od pružanja telefonskih usluga u nepokretnoj mreži ima višegodišnji trend pada. Imajući na umu ubrzano širenje širokopojsnog pristupa internetu, za očekivati je nastavak smanjenja prihoda koji operatori ostvaruju od pružanja telefonskih usluga u nepokretnoj mreži. Već sada broj korisnika samostalne telefonske usluge je značajno manji od korisnika koji ovu uslugu koriste u nekom od paketa usluga. Uz to, njihov broj se dodatno smanjuje. Iz toga se može zaključiti i da korisnici manju važnost pridaju ovom obliku elektroničke komunikacije, što je očekivano s obzirom na njezine ograničene mogućnosti odgovora na suvremene trendove.

Prosječan broj zaposlenih u sektoru telekomunikacija u 2023. godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, bio je 9.394, što čini 0,65 posto prosječnog broja zaposlenih u 2023. na razini Republike Hrvatske. Na mjesečnoj razini, najveći broj zaposlenih u ovom sektoru zabilježen je u studenom 2023. kada je iznosio 9.543 (slika 5). Nakon pada u narednim mjesecima, već u ožujku ove godine broj zaposlenih u sektoru telekomunikacija nadmašio je maksimum iz 2023. Naime, u ožujku 2024.

godine u djelatnosti telekomunikacija radilo je 9.624 zaposlenih, što je 5 posto više nego u istom mjesecu 2023. te 2,4 posto više u odnosu na prosječan broj zaposlenih u telekomunikacijama 2023. godine.

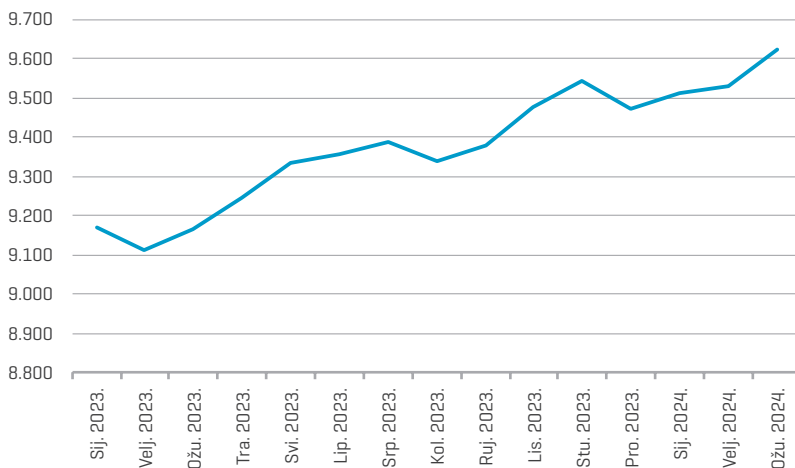
Slika 4.
Prihod od pristupa internetu te telefonskih usluga u nepokretnoj i pokretnoj mreži u četvrtom tromjesečju 2023., u eurima

Izvor: HAKOM.

Slika 5.
Broj zaposlenih djelatnosti telekomunikacija u 2023. i 2024., po mjesecima

Izvor: Državni zavod za statistiku.

“Prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih u sektoru telekomunikacija u 2023. godini iznosila je 2.021 euro.

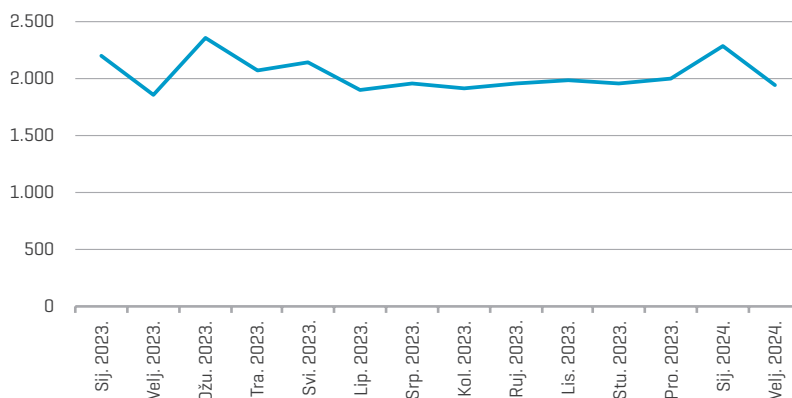
Prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih u sektoru telekomunikacija u 2023. godini iznosila je 2.021 euro. U usporedbi s prosjekom 2022. godine, bruto plaća zaposlenih u sektoru telekomunikacija u prošloj je godini porasla za 5,76 posto. Bruto plaće zaposlenih u sektoru telekomunikacija u prva dva mjeseca ove godine zabilježile su rast na međugodišnjoj razini. Naime, prosječna bruto plaća isplaćena u sektoru telekomunikacija u siječnju ove godine na međugodišnjoj je razini porasla za 3,88 posto. Prosječna bruto plaća zaposlenih u sektoru telekomunikacija u veljači ove godine iznosila je 1.945 eura, što je 4,63 posto više nego u veljači 2023. godine.

PROSJEČNA GODIŠNJA STOPA PROMJENE CIJENA TELEFONSKIH USLUGA U 2023. GODINI U ODNOSU NA 2022. IZNOSILA JE 2,4 POSTO.

Slika 6.
Prosječna mjesečna
bruto plaća u djelatnosti
telekomunikacija u 2023.
i 2024., u eurima

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Podaci o kretanju cijena telekomunikacijskih usluga u prošloj godini ukazuju na značajno povećanje. Naime, prosječna godišnja stopa promjene cijena telefonskih usluga u 2023. godini u odnosu na 2022. iznosila je 2,4 posto. Cijene mobilne telefonije, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, porasle su 3,4 posto u 2023. godini. Paketi telekomunikacijskih usluga prošle su godine iznosili prosječno 1,7 posto više nego u 2022. godini. U analiziranom razdoblju zabilježen je jedino pad cijena pristupa internetu, i to za čak 7,3 posto. U 2023. godini cijene usluga fiksne telefonije ostale su na razini cijena iz 2022. godine.

Digitalizacija i razvoj tržišta

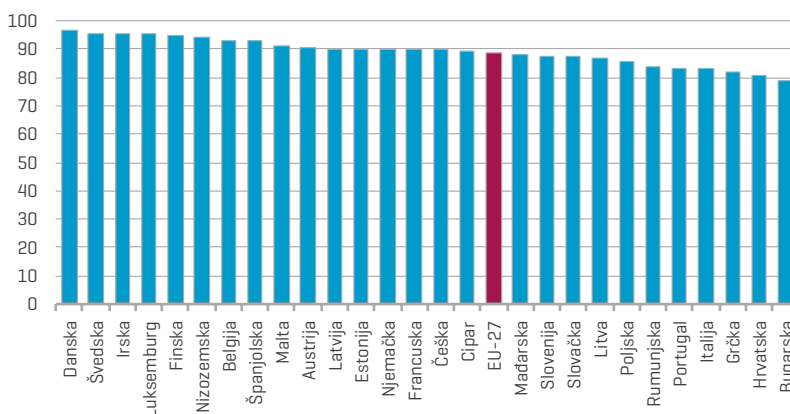
Svjedoci smo ubrzanog širenja interneta i njegova sve većeg korištenja u Hrvatskoj, na što ukazuju i podaci HAKOM-a prezentirani u prethodnom poglavlju. Osobito je važno sagledati trendove korištenja interneta u Hrvatskoj u kontekstu približavanja prosjeku Europske unije. U tu svrhu može se koristiti indeks gospodarske i društvene digitalizacije koji pruža podatke o uspješnosti i napretku država članica EU-a u području digitalizacije.

Unatoč napretku u posljednjih pet godina, Hrvatska je i dalje predzadnja zemlja po udjelu građana koji koriste internet.

Prema podacima o korištenju interneta među populacijom građana u dobi od 16 do 74 godine, Hrvatska još uvijek zaostaje za prosjekom Europske unije. U 2023. godini internetom se u Hrvatskoj barem jednom tjedno koristilo 80,65 posto građana u dobi između 16 i 74 godine. Prosjek Europske unije u istoj je godini iznosio 88,59 posto. Unatoč napretku u posljednjih pet godina, Hrvatska je i dalje predzadnja zemlja po udjelu građana koji koriste internet (slika 7).

Slika 7.
Postotak pojedinaca u dobi od 16 do 74 godine koji internet koriste barem jednom tjedno u zemljama EU-a u 2023. godini

Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

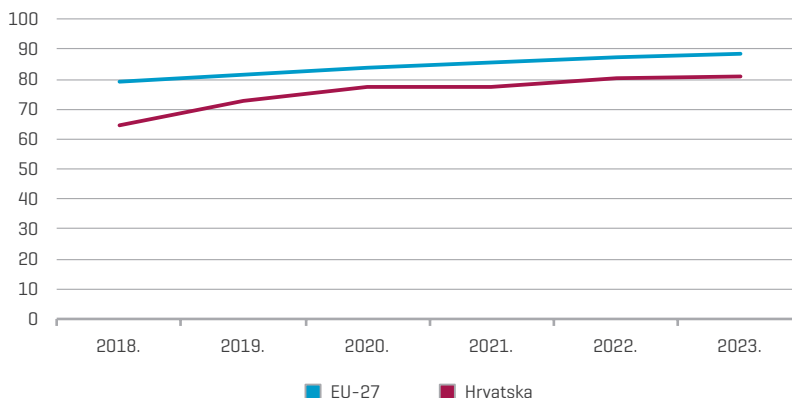
U Hrvatskoj je udio građana koji se koriste internetom od 2018. godine do 2023. povećan sa 64,66 posto na 80,65 posto. Prosjek EU-a 2018. godine bio je približno na razini trenutne situacije u Hrvatskoj. Prema podacima prikazanim na slici 8, jaz između Hrvatske i prosjeka 27 zemalja EU-a nešto

U HRVATSKOJ JE UDIO GRAĐANA KOJI SE KORISTE INTERNETOM OD 2018. GODINE DO 2023. POVEĆAN SA 64,66 POSTO NA 80,65 POSTO.

je manji, ali i dalje značajan. Hrvatska je po ovom pokazatelju značajno ispod vodećih zemalja EU-a [Danske, Švedske, Irske i Luksemburga] u kojima više od 95 posto građana u dobi od 16 do 74 godine barem jednom tjedno koristi internet.

Slika 8.
Postotak pojedinaca u dobi od 16 do 74 godine koji internet koriste barem jednom tjedno u zemljama EU-a, od 2018. do 2023. godine

Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

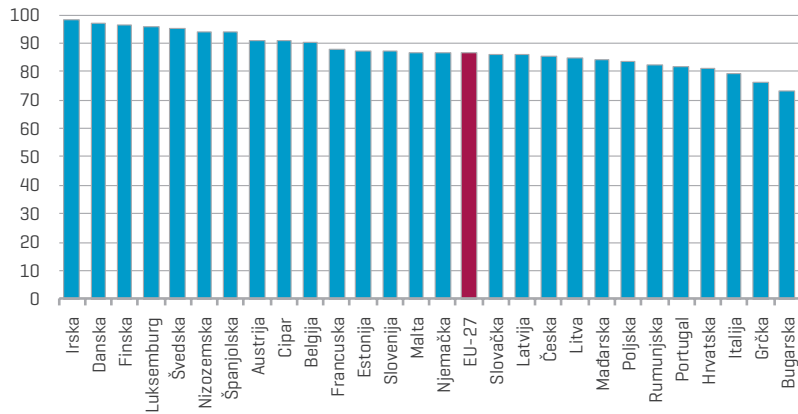
Po korištenju mobilnog pristupa internetu u 2023. godini Hrvatska je ponovno među zemljama s najmanjim udjelom.

Po korištenju mobilnog pristupa internetu u 2023. godini Hrvatska je ponovno među zemljama s najmanjim udjelom. Prošle je godine na 100 stanovnika u Hrvatskoj bilo 80,94 pretplate mobilnog pristupa internetu. Prosjek EU-a bio je 86,53 posto. S druge strane, Irska je, primjerice, dostigla brojku od 98,39 pretplata mobilnog pristupa podacima na 100 stanovnika u 2023. godini.

Hrvatska je trenutno otprilike na razini prosjeka EU-a iz 2021. godine (slika 10). Podaci o kretanju broja pretplata mobilnog pristupa internetu u posljednjih šest godina svjedoče o pozitivnim pomacima, ali još uvijek nedovoljnim za dostizanje prosjeka EU-a.

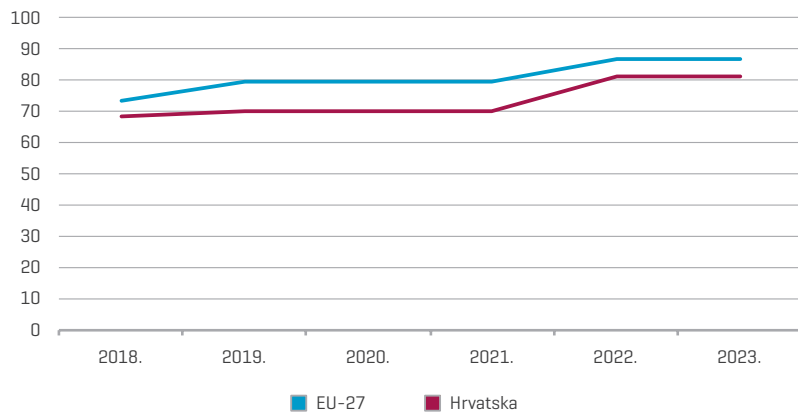
Slika 9.
Broj pretplata mobilnog pristupa podacima na 100 stanovnika u 2023.

Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

Slika 10.
Broj pretplata mobilnog pristupa podacima na 100 stanovnika u EU-u i Hrvatskoj od 2018. do 2023.

Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

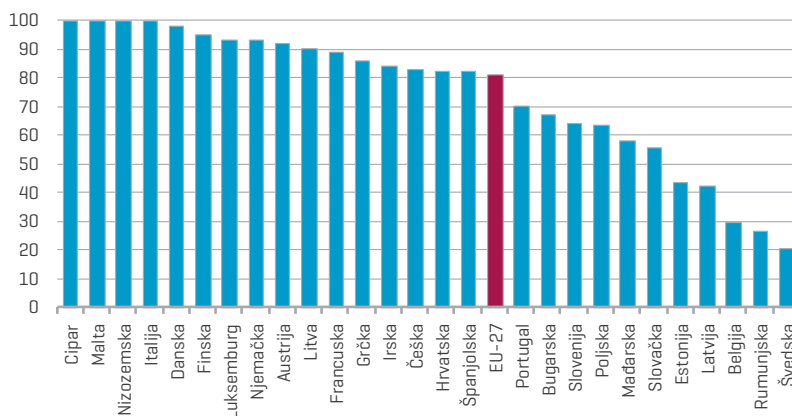
Prema podacima HAKOM-a iz prethodnog poglavlja, broj korisnika mobilnog pristupa internetu putem 5G mreže u velikom je porastu. Podaci Europske komisije svjedoče o postojanju dobre infrastrukture potrebne za 5G mrežu. Naime, najmanje jedna 5G mreža dostupna je za 82,49 posto kućanstava u Hrvatskoj, što je iznad prosjeka 27 zemalja Europske unije koji iznosi 81,87 posto kućanstava. U dvije zemlje EU-a, Cipru i Malti, postotak pokrivenosti naseljenih područja najmanje jednom 5G mrežom u 2023. već je bio 100 posto. Nizozemska i Italija su gotovo postigle potpunu pokrivenost kućanstava u naseljenim područjima 5G mrežom [slika 11].

Što se tiče raspodjele i dodjele pionirskih frekvencijskih pojaseva 5G mreže, Hrvatska je zajedno s Njemačkom dostigla razinu od 100 posto i svrstala se među vodeće zemlje EU-a. Pionirski pojasevi za 5G mrežu u Hrvatskoj dodjeljivani su putem dvije dražbe na kojima su sudjelovala sva tri vodeća telekom operatora te manji operatori koji su se natjecali za regionalne frekvencije. Pružatelji telekomunikacijskih usluga za 5G frekvencijske pojaseve uplatili su u državni proračun 386,4 milijuna eura, što je dvostruko više od očekivanog [Ivančić, 2023].

ŠTO SE TIČE RASPODJELE I DODJELE PIONIRSKIH FREKVENCIJSKIH POJASEVA 5G MREŽE, HRVATSKA JE ZAJEDNO S NJEMAČKOM DOSTIGLA RAZINU OD 100 POSTO I SVRSTALA SE MEĐU VODEĆE ZEMLJE EU-a.

Slika 11.
Postotak pokrivenosti naseljenih područja najmanje jednom 5G mrežom (postotak kućanstava)

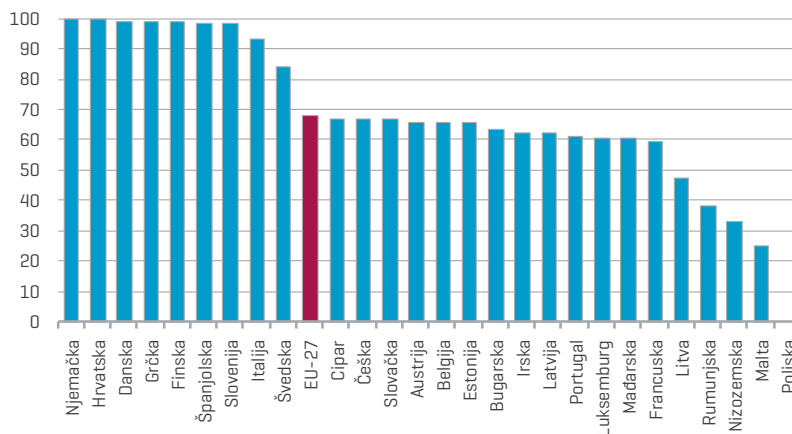
Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

Slika 12.
Dio spektra dodijeljen i spreman za upotrebu u sklopu pionirskih frekvencijskih pojaseva 5G mreže

Napomena: Uključuje frekvencijske pojaseve 700 MHz, 3,6 GHz i 26 GHz.

Izvor: Europska komisija, DESI 2023 dashboard for the Digital Decade.

Vodeća trgovačka društva

Na popisu deset vodećih poduzeća u sektoru telekomunikacija po ukupnom prihodu ostvarenom 2022. godine našla su se dva nova poduzeća: Roaming Networks d.o.o. i Roaming Networks Beograd. Po visini ostvarenih prihoda u 2022. godini ova dva poduzeća nalaze se na sedmom, odnosno devetom mjestu. Preostalih osam vodećih poduzeća sektora su HT d.d., A1 Hrvatska d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., Iskon Internet d.d., Odašiljači i veze d.o.o., HEP-telekomunikacije d.o.o., Printec Croatia d.o.o. i Terrakom d.o.o., dakle poduzeća koja uobičajeno ulaze među deset vodećih poduzeća koja se bave telekomunikacijama.

Tablica 2.
Pokazatelji poslovanja
vodećih trgovačkih
društava u sektoru
telekomunikacija u 2021.
i 2022.

Napomena: Koeffcijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koeffcijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupni prihod * 100; proizvodnost rada = ukupni prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2021.	2022.	Indeks 2022./2021.
Ukupni prihodi (mil. eura)	1.590,53	1.673,23	105,20
Bruto dobit (mil. eura)	180,26	176,45	97,91
Broj zaposlenih	6.144	6.076	98,89
Proizvodnost rada (eura)	258.874,57	275.383,29	106,38
Bruto marža (%)	11,33	10,55	93,07
Koeffcijent tekuće likvidnosti	1,70	1,49	87,80
Koeffcijent zaduženosti	0,30	0,36	119,96

“Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava u 2022. porasli su 5,20 posto u odnosu na 2021. godinu.

Prema podacima prikazanim u tablici 2, ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava u 2022. porasli su 5,20 posto u odnosu na 2021. godinu. Prošle je godine ukupni prihod na razini deset vodećih trgovačkih društava iznosio 1.673,23 milijuna eura. Najveći dio tog prihoda, kao i prethodnih godina, ostvario je Hrvatski Telekom d.d. Ukupni prihod samo ovog trgovačkog društva u 2022. godini iznosio je 829,58 milijuna eura, što je gotovo polovica ukupnog prihoda deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija. Uz to, ukupni prihod ovog trgovačkog društva u 2022. godini povećan je za 2,58 posto na međugodišnjoj razini [tablica 3].

BRUTO DOBIT OSTVARENA NA RAZINI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U 2022. BILA JE MANJA ZA 2,09 POSTO U USPOREDBI S 2021. GODINOM.

Tablica 3.

Pokazatelji poslovanja vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija u 2022.

	Ukupni prihodi (mil. eura)	Indeks 2022./2021.	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]	Proizvodnost rada (mil. eura)
HT d.d.	829,58	102,58	0,11	3,87	13,06	0,25
A1 Hrvatska d.o.o.	476,31	103,38	0,64	0,44	10,04	0,30
Telemach Hrvatska d.o.o.	224,34	116,57	0,82	0,56	6,22	0,43
Iskon Internet d.d.	53,61	100,99	0,76	0,40	-9,22	0,38
Odašiljači i veze d.o.o.	34,17	107,07	0,08	4,31	12,91	0,11
HEP-telekomunikacije d.o.o.	19,49	100,88	0,11	0,60	0,14	0,48
Roaming Networks d.o.o.	11,46	388,72	1,22	0,79	5,72	0,11
Printec Croatia d.o.o.	9,58	121,43	0,41	1,76	7,70	0,12
Roaming Networks Beograd	7,38	117,71	2,07	0,48	0,04	3,69
Terrakom d.o.o.	7,31	101,55	0,38	1,81	11,99	0,22

Napomena: Koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod * 100; proizvodnost rada = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Iz podataka o promjeni prihoda na međugodišnjoj razini prikazanih u tablici 3 vidljivo je da su ukupni prihodi svih deset vodećih trgovačkih društava porasli u 2022. Daleko najveće povećanje u analiziranoj je godini ostvarilo trgovačko društvo Roaming Networks d.o.o.

Za razliku od ukupnih prihoda, bruto dobit ostvarena na razini deset vodećih trgovačkih društava u 2022. bila je manja za 2,09 posto u usporedbi s 2021. godinom. Te je godine ukupna bruto dobit deset vodećih trgovačkih društava iznosila 176,45 milijuna eura.

PROIZVODNOST RADA NA RAZINI DESET VODEĆIH PODUZEĆA SEKTORA U 2022. GODINI IZNOSILA JE 275,38 TISUĆA EURA.

“**Ukupni broj zaposlenih na razini deset vodećih poduzeća u sektoru telekomunikacija u 2022. bio je 6.076, što je 1,11 posto manje nego 2021. godine.**

Ukupni broj zaposlenih na razini deset vodećih poduzeća u sektoru telekomunikacija u 2022. bio je 6.076, što je 1,11 posto manje nego 2021. godine. Vodeće poduzeće po broju zaposlenih u 2022. godini, unatoč smanjenju od 4,03 posto, je Hrvatski Telekom, koji je zapošljavao 3.261 zaposlenih, odnosno gotovo 60 posto zaposlenih na razini deset vodećih poduzeća sektora. Najveće povećanje broja zaposlenih u 2022. na međugodišnjoj razini imalo je trgovačko društvo Roaming Networks, koji je s 27 zaposlenih u 2021. došao na 103 zaposlena u 2022. godini.

Proizvodnost rada na razini deset vodećih poduzeća sektora u 2022. godini iznosila je 275,38 tisuća eura i na međugodišnjoj je razini povećana za 6,38 posto. Ovakav trend je očekivan s obzirom na povećanje ukupnog prihoda praćeno smanjenjem broja zaposlenih na razini deset vodećih trgovačkih društava sektora. Najveću proizvodnost rada, daleko iznad ostalih vodećih trgovačkih društava, u analiziranoj je godini imalo trgovačko društvo Roaming Networks Beograd. Proizvodnost rada ovoga društva u 2022. godini iznosila je 3,69 milijuna eura. Napomene radi, ovo je društvo u 2022. godini imalo 2 zaposlenika i ostvarilo prihod veći od 7 milijuna eura.

“**Bruto marža deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija u 2022. bila je 6,93 posto manja nego 2021. godine.**

Bruto marža deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija u 2022. bila je 6,93 posto manja nego 2021. godine. Najveću bruto maržu imao je Hrvatski Telekom, u iznosu od 13,06 posto. Visoku bruto maržu 2022. godine imalo je i trgovačko društvo Odašiljači i veze. Konkretno, ona je iznosila 12,91 posto. S obzirom na ostvareni gubitak u 2022. godini, Iskon Internet je zabilježio negativnu bruto maržu.

Iskon Internet je jedino trgovačko društvo među deset vodećih koje je 2022. godinu zaključilo s gubitkom, i to u iznosu od 4.895.680 eura. Ove je godine u travnju Iskon Internet pripojen Hrvatskom Telekomu i brisan iz sudskog registra kao samostalno trgovačko društvo. Najveću bruto dobit u 2022. godini ostvario je Hrvatski Telekom. Ona je iznosila 117,37 milijuna eura.

Koeficijent tekuće likvidnosti deset vodećih poduzeća sektora u 2022. godini bio je 1,49. U usporedbi s godinom ranije, koeficijent tekuće likvidnosti smanjen je za 12,20 posto. Njegova razina, unatoč smanjenju, na prihvatljivoj je razini i ukazuje na dobru sposobnost podmirivanja tekućih obveza. Vrlo likvidna poduzeća iz skupine deset vodećih poduzeća sektora su Odašiljači i veze [4,31] te Hrvatski Telekom [3,98]. S druge strane, probleme s održavanjem tekuće likvidnosti u 2022. godini imalo je šest vodećih trgovačkih društava sektora: A1 Hrvatska, Telemach Hrvatska, Iskon Internet, HEP-telekomunikacije, Roaming Networks i Roaming Networks Beograd.

“ Koeficijent zaduženosti na razini deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija od 0,36 ukazuje na nisku razinu zaduženosti u 2022. godini.

Koeficijent zaduženosti na razini deset vodećih trgovačkih društava u sektoru telekomunikacija od 0,36 ukazuje na nisku razinu zaduženosti u 2022. godini. No, analiziraju li se zasebno, vidljivo je kako nekoliko poduzeća ipak ima visok stupanj zaduženosti. To je prvenstveno slučaj s poduzećima Roaming Networks i Roaming Networks Beograd čiji koeficijenti zaduženosti prelaze 1, što znači da ukupne obveze premašuju vrijednost ukupne imovine. Koeficijent zaduženosti veći od optimalnih 0,5 u 2022. godini također su imali Telemach Hrvatska [0,88], Iskon Internet [0,76] te A1 Hrvatska [0,64].

Zaključak i očekivanja

Prema prvim podacima o poslovanju u 2023. godini, telekom operatori ostvarili su dobre rezultate. Podaci o poslovanju vodećih trgovačkih društava za 2023. godinu pokazuju uglavnom vrlo dobra ostvarenja i pozitivne poslovne rezultate s iznimkom Iskon Interneta koji je ove godine u travnju prestao poslovati kao samostalan subjekt i pripojen Hrvatskom Telekomu. Primjer dobrih poslovnih rezultata u prošloj godini je Hrvatski Telekom, koji je povećao ukupne prihode na međugodišnjoj razini za 5,7 posto te ostvario ukupnu dobit u iznosu od 132,0 milijuna eura [Hrvatski Telekom, 2024].

Vijesti o uspješnom poslovanju u 2023. godini dolaze i iz društva A1 Hrvatska. To je trgovačko društvo u 2023. ostvarilo povećanje ukupnog prihoda od 11,7 posto te operativne dobiti od 17,1 posto u odnosu na 2022. godinu [Hina, 2024]. Prema podacima iz konsolidiranih financijskih izvještaja United Grupe, kojoj pripada Telemach Hrvatska, prošla je godina bila uspješna. Ukupni prihodi i operativna dobit na razini grupe porasli su 7 posto te je grupa ostvarila rekordne financijske rezultate [Telemach, 2024]. Međutim, prema podacima o poslovanju društva Telemach Hrvatska dostupnim putem Poslovne Hrvatske, 2023. godina bila je manje uspješna za ovo trgovačko društvo. Unatoč povećanju ukupnog prihoda u odnosu na 2022. godinu za čak 24,16 posto, Telemach je prošlu godinu zaključio s gubitkom od 254.957 eura.

Naznaka još jedne uspješne poslovne godine dolazi iz Hrvatskog Telekoma, čiji podaci o poslovanju u prvom tromjesečju 2024. godine pokazuju da su ukupni prihodi porasli za 4,8 posto. Iz ovog trgovačkog društva navode i to da je na međugodišnjoj razini došlo do povećanja operativnih troškova od 5,5 posto te pada neto dobiti od 1,7 posto [tportal, 2024].

U vodećim trgovačkim društvima ističu probleme povećanih troškova uslijed izražene inflacije. Međutim, treba imati na umu da mogućnost usklađivanja cijena telekomunikacijskih usluga s inflacijom u značajnoj mjeri olakšava pružateljima telekomunikacijskih usluga da se nose s

MOGUĆNOST USKLAĐIVANJA CIJENA TELEKOMUNIKACIJSKIH USLUGA S INFLACIJOM U ZNAČAJNOJ MJERI OLAKŠAVA PRUŽATELJIMA TELEKOMUNIKACIJSKIH USLUGA DA SE NOSE S IZAZOVIMA POSLOVANJA.

izazovima poslovanja. Prošle su godine sva tri operatora povećala cijene svojih usluga radi usklađivanja s inflacijom. Isto će biti slučaj i ove godine jer su već objavili primjenu indeksne klauzule. Prvi je to učinio A1 Hrvatska koji je povećao cijene od 1. lipnja ove godine za 6,9 posto [Jutarnji list, 2024]. Slijedili su ga Hrvatski Telekom s povećanjem cijena od 6,5 posto od srpnja 2024. [Novi list, 2024] i Telemach čije su cijene također od srpnja veće za 7,2 posto [Index Vijesti, 2024].

“Telekom operatori u proteklom su razdoblju investirali u razvoj 5G mreže i učinili je dostupnom hrvatskim građanima.

Telekom operatori u proteklom su razdoblju investirali u razvoj 5G mreže i učinili je dostupnom hrvatskim građanima. Ova se mreža, prema podacima HAKOM-a o broju korisnika, trenutno koristi puno manje u odnosu na 4G ili 3G. S vremenom će doći do značajnijeg prihvaćanja 5G mreže i njezina širenja među korisnicima u Hrvatskoj. U tom kontekstu treba se osvrnuti još jednom na korištenje interneta u Hrvatskoj o kojem je bilo riječi u poglavlju o digitalizaciji. Osim što je općenito postotak pojedinaca koji barem jednom tjedno koriste internet u Hrvatskoj relativno mali u odnosu na druge zemlje i prosjek EU-a, zaostajanje je prisutno i u drugim pokazateljima korištenja interneta. Podaci iz DESI indeksa za 2023. pokazuju da 68,72 posto hrvatskih građana koji se koriste internetom koristi elektroničke usluge državnih tijela. Prosjek 27 zemalja EU-a za isti pokazatelj u 2023. godini je 74,2 posto. Aktivnosti koje se tiču financijskih usluga na internetu je u 2023. godini imalo samo 8,93 posto građana korisnika interneta u Hrvatskoj, dok je na razini EU-a prosjek iznosio 16,39 posto. Nadalje, prema podacima iz EUROSTAT-a za 2023. o korištenju interneta, Hrvatska zaostaje za prosjekom EU-a kad je riječ o korištenju interneta za obavljanje telefonskih i video poziva, *online* tečajeva i obrazovanja te sudjelovanje u javnim savjetovanjima. Prema podacima iz istog izvora, hrvatski građani internet koriste iznad prosjeka 27 zemalja EU-a za kreiranje sadržaja na društvenim mrežama, traženje informacija o proizvodima i uslugama te čitanje vijesti. Sve dok se građani u Hrvatskoj u manjoj mjeri koriste mobilnim pristupom internetu i pritom se služe samo „osnovnim“ uslugama, odnosno nemaju potrebu za bržim prijenosom podataka koji omogućuje 5G mreža, njezino širenje među korisnicima može biti prilično sporo.

Literatura:

Državni zavod za statistiku. [2024]. *Baze podataka: Indeksi potrošačkih cijena godišnji* [20.5.2024.].

Državni zavod za statistiku. [2024]. *Statistika u nizu: Plaće* [20.5.2024.].

Državni zavod za statistiku. [2024]. *Statistika u nizu: Zaposlenost* [20.5.2024.].

Europska komisija. [2024]. *DESI 2023 dashboard for the digital decade*. Preuzeto s: <https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts>

Hina [2024, 14. veljače]. *A1 Hrvatska zabilježio porast prihoda u 2023. godini*. Preuzeto s: <https://zimo.dnevnik.hr/clanak/a1-hrvatska-zabiljezio-porast-prihoda-u-2023-godini--828480.html>

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti [HAKOM]. [2024]. *Tromjesečni usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, četvrto tromjesečje 2023. godine*. Zagreb: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti [HAKOM].

Hrvatski Telekom [2024, 23. veljače]. *Nerevidirani rezultati poslovanja za HT Grupu [siječanj - prosinac 2023.]*. Preuzeto s: <https://www.t.ht.hr/odnosi-s-investitorima/vijesti-za-investitore/7223/Nerevidirani-rezultati-poslovanja-za-HT-Grupu-sijecanj-prosinac-2023.html>

Index Vijesti [2024, 27. svibnja]. *Telemach diže cijene*. Preuzeto s: https://www.index.hr/vijesti/clanak/telemach-dize-cijene/2568526.aspx?index_tid=515719&index_ref=naslovnica_vijesti_ostalo_d

Jutarnji list [2024, 18. travnja]. *Neugodno iznenađenje jutro nakon izbora: Pogledajte kakvu su poruku dobili korisnici A1*. Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/neugodno-iznenađenje-jutro-nakon-izbora-pogledajte-kakvu-su-poruku-dobili-korisnici-a1-15451505>

Novi list [2024, 14. svibnja]. *HT diže cijene, pravdaju se inflacijom*. Preuzeto s: <https://www.novilist.hr/novosti/gospodarstvo/ht-dize-cijene-pravdaju-se-inflacijom/>

Poslovna Hrvatska. Preuzeto s: <http://poslovna.hr>

Telemach [2024, 24. travnja]. *United Grupa B.V. nastavlja uspješan rast u 2023. godini s rekordnim rezultatima*. Preuzeto s: <https://telemach.hr/o-nama/objave-za-medije/docId=585>

Tportal [2024, 30. travnja]. *Dobri poslovni rezultati HT-a: Rast prihoda i EBITDA-e, blag pad neto dobiti*. Preuzeto s: <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/dobri-poslovni-rezultati-ht-a-rast-prihoda-i-ebitda-blagi-pad-neto-dobiti-foto-20240430>

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10000
Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Tajana Barbić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ljiljana Božić

Izvršna urednica

Doris Dresto

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CCO javna domena

Napomena

Sektorska analiza autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb.

Sljedeća analiza *Farmaceutska industrija* izlazi u rujnu 2024.

Sufinancira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije.

Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.